

נר מנחם

הגות לפרשת השבוע

לע"נ ר' מנחם ב"ר יששכר ומרת רחל ב"ר מנשה שרעבי ז"ל

הרהורים לפרשת שופטים תש"פ | הרב מנחם יעקבזון ראש הישיבה במושב

שיפוט אישי

השיפוט בדיני ממונות חייב להיות אובייקטיבי לחלוטין, אין בו מקום להתחשבות ולסנטימנטים, 'ודל לא תהדר בריבו' מזהירה התורה - כמו גם לא לשאת פני עשיר, 'לא תכיר פנים' נאמר בפרשת השבוע כדי לא ליצור אפילו מראית עין של הפליה. 'נסיבות מקילות' אינן עילה לפגיעה בזכויות בעל הדין השני. **אולם כשמדובר בשפיטה של עונשין – יש מקום רחב יותר להקלה**, ובמיוחד בגזר דין מוות התורה דורשת להפך בזכותו של הנידון – עד כדי כך שבית דין שאין בו דעה מזכה – לא יכול לחייב מיתה.

יתכן שהמצוה בה אנו מצווים בפתח פרשתנו – למנות שופטים מיוחדים לכל שבט ושבט יונקת מרעיון זה. 'שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלקיך נותן לך **לשבטיך** ושפטו את העם משפט צדק'. כפי שמפרש רש"י על פי התלמוד – הכונה היא 'שופטים ושוטרים תתן לך לשבטיך' לכל שבט וכן 'בכל שעריך' לכל עיר. מעמידים שופטים לכל שבט ולכל עיר – אולם לא בשביל קשרים והכרויות חלילה – האזהרה הנלווית היא 'ושפטו את העם משפט צדק' אולם בעוד שבית דין 'לכל עיר' אולי נותן רק שיפור הנוחות והנגישות, הרי ש'לכל שבט' זהו כנראה כדי לדון באופן של כף זכות ולחפש את ההבנה למניעים ולנסיבות בצורה מושלמת.

יוצא מכלל זה המלך. איך הוא יכול 'להרגיש' את כל האומה? איך הוא יכול לכלול את כל הזרמים ותת הזרמים, או שמא באמת רק השבט שממנו מגיע המלך זוכה להיכרות מעמיקה?

הרמב"ם בהלכות מלכים מגלה לנו בעקבות ההוראות הכתובות בפרשת השבוע בדיני מלך, שהמלך 'ליבו הוא לב כל ישראל' מלך אינו רק תפקיד או מינוי, 'מלכות' זו מהות היונקת ממלכות שמים ויש למלך כח סגולי ממידת מלכות לכלול ולהכליל את הכל...

זו הסיבה שליבו צריך להיות נקי במיוחד והוא מצווה לא להרבות נשים ולא להרבות סוסים (סליחה, אין השוואה חלילה אלא שאצל המלכים בימי קדם זה היה סמל סטטוס והשגיות). לבו של המלך צריך להיות טהור ונקי דבוק באלקי ישראל ומקרין על כל העם מליבו הטהור 'כי ליבו הוא לב כל ישראל'...

מכח זה אחת המשימות של מלך היא לשפוט את העם ומתקבל הרושם שהמלך הוא היה הבג"צ – והערכאה העליונה לכל ערעור.

יחודיות

כאמור לכל שבט יש תפקיד ובהתאם לכך גם האופי המיוחד שלו. להכיר בשוני של עדות ושבטים וקהילות זו הסתכלות ריאלית ומפוכחת, כל עוד איננה משמשת להתנשאות אלא להכרה ביחודיותו של הזולת וההבנה שלא תמיד אוכל לשפוט אותו.

לעומת זאת הסתכלות על השונה במבט זר ומנוכר היא בגדר 'שנאת חינם'.

בחירת המועמדת לסגנות של המועמד הדמוקרטי לנשיאות ארצות הברית – הממשיכה את בחירת הנשיא הקודם שחור העור, הינה אות כבוד לשוויוניות שאמריקה מייצגת, ועל אף שזה נעשה באמת משיקולים של 'פוליטיקלי קורקט' וניצול של מהומות השחורים בארה"ב בעת האחרונה – אבל בכל זאת אמריקה מייצגת הזדמנות שוה לכל אפילו יותר מישראל... (האם יש סיכוי לראש ממשלה, נשיא, או תפקיד יצוגי דומה לזה – בן העדה האתיופית?).

ויחד עם זאת שמירת המסורת...

מאידך טשטוש הבדלים, ביטול הייחודיות של עדות רבות בישראל – בעיקר עדות המזרח העשירות במסורת - גרם להן נזק רב שלא הודגש די הצורך בסקירת ההיסטוריה של מדינת ישראל.

וגם היום עוד יש מה ללמוד בנושא זה...

יצא לי לנפוש מספר ימים בקהילת קודש מקסימה ואיכותית... היה מצער מאד לראות את הירידה של הדור הצעיר... זה היה קורע לב... לא, הם לא היו חילוניים הם אפילו היו בלבוש חסידי, אבל הם לא היו אפילו באיזור הרוחני של הוריהם ויכולת לצפות את העתיד הירוד שלהם.

ברור שהסיבה לכך היא הניתוק מהאקלים העדתי הטבעי של ההורים. את השינוי הזה עשו ההורים עצמם, רובם בני עדות המזרח - שסיפחו את עצמם לקהילה חסידית שדוקא אינה דורשת כל כך את הלבוש כמאפיין עיקרי, אבל כנראה שהיה מה שדחף אותם להתאזרח יותר ולשנות לבוש ומנהגים – וכשהם יוצאים החוצה מ'החממה', ונשארים לא כאן ולא כאן – חסר להם את היסוד והבסיס האיתן של המסורת הטבעית והמתאימה למנטליות המקורית.

ואגב, גם ניתוק מהורים אינו בריא. לעיתים בעלי תשובה שהוריהם אינם מגבים אותם בוחרים בדרך הניתוק. ברוב מוחלט של המקרים גדולי ישראל לא מכוונים בדרך זו. לא (רק) בגלל כיבוד הורים, אלא בגלל שבסופו של דבר אדם זקוק לשורשים שלו ועדיף להישאר קשור ולסבול קצת מאשר להיות עלה נידף... כמו שבדרך כלל לא נכון ובריא לנתק ילד מהוריו ולמסור אותו לאומנה או לאימוץ גם אם המסגרת הביתית אינה תקינה. כמובן שלכל דבר יש גבול וצריך שיקול דעת נכון ואובייקטיבי, אבל הגישה הבסיסית בקרב אנשי המקצוע היא שהאדם זקוק – לקשר המשפחתי, ובעיקר לקשר ההורי – הרבה יותר ממה שהוא מודע לכך...

ואולי על הקשר הזה נדבר בשיחתנו הבאה על חודש אלול...

plal6 plaleal plfe pae

לתגובות: פקס 039601961 nhrh999@gmail.com

ישיבת מאור יצחק מושב חמד